40389 ـ در صورتی که روزهای باقی مانده‌ی شوال کافی نباشد، آیا می‌تواند شش روز شوال را پیش از قضای رمضان روزه بگیرد؟

سوال

اگر روزهای باقی مانده‌ی شوال برای روزه گرفتن قضای رمضان همراه با شش روز شوال کافی نباشد، آیا جایز است که روزه‌ی شش روز شوال را پیش از قضای روزه‌های رمضان روزه بگیرم؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

روزه‌ی شش روزِ شوال بر اساس قول صحیح، وابسته به کامل شدن روزه‌ی رمضان است، به دلیلِ سخن رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ که می‌فرماید: کسی که رمضان را روزه بگیرد، سپس به دنبال آن شش روز از شوال را روزه شود [کارش] مانند روزه گرفتن همه‌ی سال است به روایت مسلم (۱۱۶۴).

سپس که در حدیث آمده حرف عطف است و نشان دهنده‌ی ترتیب و تعقیب است، یعنی باید نخست روزه‌ی رمضان را کامل کند (ادا و قضای آن) سپس شش روز از شوال را بعد از آن روزه شود تا پاداش وارد در حدیث را به دست آورد.

زیرا درباره‌ی کسی که قضای رمضانش مانده می‌گوییم وی قسمتی از رمضان را روزه گرفته و نمی‌گوییم رمضان را کامل روزه بوده است.

اما اگر انسان عذری داشته که باعث شده نتواند شش روز شوال را در مال شوال روزه بگیرد، مانند زنی که در رمضان دچار خون ریزی پس از زایمان بوده و سپس قضای رمضان را در شوال به جای آورده، چنین کسی می‌تواند این شش روز را در ماه ذی القعده به جای آورد، زیرا معذور بوده. همینطور هر کسی که عذر دارد می‌تواند قضای شش روز شوال را پس از قضای روزه‌های رمضان در ماه ذی القعده به جای آورد، اما کسی که بدون عذر در ماه شوال این شش روز را روزه نگرفته، این پاداش را نخواهد داشت.

از شیخ ابن عثیمین ـ رحمه الله ـ پرسیده شد: زنی که قضای رمضانش باقی مانده آیا جایز است که شش روز شوال را زودتر از قضای رمضان به جای آورد، یا باید قضای رمضان را زودتر بگیرد؟

ایشان گفتند:

«اگر زنی قضای رمضانش مانده است شش روز شوال را روزه نمی‌گیرد مگر پس از روزه گرفتن قضای آن، زیرا پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ می‌فرماید: اگر رمضان را روزه بگیرد سپس به دنبال آن شش روز شوال را روزه گیرد... و کسی که قضای رمضانش باقی مانده یعنی رمضان را [کامل] روزه نگرفته بنابراین ثواب این شش روز را به دست نخواهد آورد مگر پس از پایان روزه‌های قضا. اما اگر فرض کنیم که قضای روزه‌هایش همه‌ی شوال را در بر بگیرد یعنی مثلا زنی دچار نفاس (خون‌ریزی پس از زایمان) بود و نتوانست حتی یک روز رمضان را روزه بگیرد، سپس در ماه شوال شروع به قضای رمضان کرد و روزه‌هایش تمام نشد مگر با فرا رسیدن ذی القعده، در این صورت وی [قضای] شش روز شوال را [در ماه ذی القعده] انجام می‌دهد و پاداش کسی را خواهد داشت که در شوال روزه بوده، زیرا این تاخیر به سبب ضرورت بوده است و معذور بوده، بنابراین پاداش آن را خواهد داشت» مجموع الفتاوی (۱۹/ ۲۰). مراجعه نمایید به سوال‌های (4082) و (7863).

علاوه بر این، کسی که به سبب عذری در رمضان روزه نبوده قضا بر گردن اوست و بلکه بخشی از رکن روزه است که یکی از ارکان اسلام است، بنابراین باید برای انجام آن مبادرت ورزد و به طور کلی انجام این کار که فرض است، مقدم بر یک کار مستحب می‌باشد. مراجعه نمایید به سوال (23429).